

**Jacek Przeniosło, Jerzy Kolendo, A.
Jagodziński, S. Tałuc, A. Iciek, S.
Porzeżyński**

Kartagina (Tunezja). Wzgórze Junony

Informator Archeologiczny : badania 6, 299-300

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

mgr A. Iciek, technik elektronik S. Porzeżyński
- Przedsiębiorstwo Poszukiwań Geofizycznych.
Finansowało UNESCO i Institut National d'Archeologie et d'Arts w Tunisie. Pierwszy sezon badań.
Okres rzymski i bizantyjski.

Rozległy, płaski obszar Douar Chott, podobnie jak pozostałe wolne tereny współczesnej Kartaginy, przewidziany jest, w wypadku nie stwierdzenia pod jego powierzchnią poważniejszych obiektów antycznych, pod zabudowę. Na obszarze tym w starożytności znajdowały się przedmieścia południowe rzymskiej Kartaginy. Na wszystkich jednak mapach archeologicznych teren ten stanowi "białą plamę". Zadaniem prac było stwierdzenie, jak daleko sięgała tu rzymska i bizantyjska zabudowa, jaki miała ona charakter oraz w jakim układzie katastracji znajdowały się istniejące tu konstrukcje. Przebądany tu teren metodami geofizycznymi wyniósł 10 ha. Wykonano 8000 pomiarów profilowań geoelektrycznych.

Badania skoncentrowały się głównie na niedużej wyniosłości leżącej w północno-wschodniej części badanego terenu. Stwierdzono tu istnienie monumentalnego obiektu o skomplikowanym planie. W ramach tego obiektu wyodrębnić można w narożniku północno-zachodnim masywną budowlę o wymiarach 25 m x 45 m zakończoną absydą. Przebądany obiekt znajdował się w układzie katastracji miejskiej / w miejskim układzie urbanistycznym/. Poza opisaną wyniosłość, badania tego rejonu wykazały przebieg szeregu innych murów i konstrukcji, których jednak ze względu na wykonanie zbyt rzadkich profilów pomiarowych / w stosunku do wielkiej powierzchni badanego obszaru/, nie można nawet hipotetycznie interpretować. Na podstawie badań można jedynie stwierdzić, że na terenie tym istniała nie zagęszczona zabudowa. Odkryte mury i konstrukcje leżące bardziej w kierunku południowym i wschodnim, odchylone są o 15° od kierunku przebiegu ulic / decuman / katastracji miejskiej Kartaginy/. Odchylenie to wskazuje na to, że odkryte budowle znajdowały się już poza katastracją miejską. Należy więc przypuszczać, że wyniki badań ekspedycji pozwalają wyznaczyć nieustaloną dotychczas w tym rejonie granicę południową katastracji miejskiej.

KARTAGINA / Tunezja/
Wzgórze Junony

Polaka Ekspedycja
Archeologiczno-Geofizyczna

Badania prowadził mgr Jacek Przeniosło
/IHKM PAN/ oraz doc. dr hab. Jerzy Kolendo
/UW/, mgr A. Jagodziński, mgr inż. S. Tałuc,

mgr A. Iciek, technik elektroniki S. Porzeżyński
- Przedsiębiorstwo Poszukiwań Geofizycznych.
Finansowało UNESCO i Institut National d'Archeologie et d'Arts w Tunisie. Pierwszy sezon badań.
Rzymska dzielnica miasta.

Badania północnego i zachodniego skłonu wzgórza Junony przeprowadzone metodami archeologiczno-geofizycznymi, podjęto ze względu na projektowaną zabudowę tego terenu.

Przebadano powierzchnię 1 ha, wykonano ponad 8000 pomiarów geoelektrycznych i założono 56 profilów pomiarowych. Ze względu na złożony charakter obiektu zagęszczono linie wykonywanych profilów elektrooporowych do odległości 3 metrów. Badania umożliwiły weryfikację zrekonstruowanego teoretycznie planu rzymskich ulic Kartaginy. W przebadanej części wzgórza uchwycono przebieg następujących ulic Kardo I i II z centurii B, Kadro II, III i IV z centurii A, oraz Decumanus II. Na odcinku 60 m. prześledzono przebieg głównej arterii antycznego miasta - Kardo Maximus. Badania geofizyczne dostarczyły przybliżony plan murów związany z zabudową mieszkalną insuli rzymskiego miasta. Na przebadanym terenie, graniczącym bezpośrednio z zagadkowym "budynkiem z kolumnami", nie natrafiono na żadne ślady monumentalnych konstrukcji. Upada więc hipoteza, że budowla ta stanowiła część wielkich łaźni ciągnących się wzdłuż głównej ulicy antycznej Kartaginy.

Na skraju głównej arterii miasta - Kardo Maximus założono sondaż archeologiczny, którego celem była weryfikacja i uściślenie danych geofizycznych oraz uchwycenie poziomów antycznej ulicy. Sondaż o wymiarach 2m x 7 m dotarł do głębokości 3,60 m od współczesnego poziomu przebiegającej tu drogi. Wynikiem prac wykopaliskowych było odsłonięcie 3 kolejnych poziomów ulicy. Pierwszy poziom ulicy na głębokości 0,40 m - 0,50 m był poziomem nowożytnym. Nawierzchnia tej ulicy pokryta była niewielkimi kamieniami, zalegającymi tu bez materiału wiążącego. Drugi poziom ulicy zalegał na głębokości 2,40 m, poziom ten składał się z płyt kamiennych szerokości około 0,70 m i grubości około 0,25 m. Trzeci poziom ulicy znajdował się na głębokości 3,20 m nawierzchnia tej ulicy zbudowana z dużych rozmiarów płyt kamiennych ściśle do siebie przylegających. Znalezione tu monety w warstwach leżących zarówno nad, jak też i pod płytami, stanowiącymi nawierzchnię najniższego poziomu /III/ ulicy, pochodzą z IV w. n.e. Należy więc sądzić, że w tym to właśnie okresie dokonano przebudowy badanego odcinka Kardo Maximus, obniżając poziom tej ulicy i niszcząc starsze konstrukcje.